

Russar taka heimín á bóli

Russar eru ikki blíðir, tá ið teir koma til Peenemünde og síggja, at USA er farið við tí mesta, bæði raketttum, serfrøðingum og skjølum. Heilt tómhentir fara russar tó ikki úr Týsklandi. Og teir eiga eisini sjálvir dugnaligar rakettserfrøðingar, Korolev, Glushko og fleiri aðrar.

Sergey Pavlovich Korolyov, 1907-1966, var verkfrøðingur ættaður úr Ukraína. Í lestarartíðini í Moskva hittir hann fleiri rakettserfrøðingar og 22 ára gamal vitjar hann Tsiolkovski. Undir útreiðingum í 30-árunum verður hann sendur til Sibiria. Kendi flogmaðurin Topulev roynir at hjálpa honum hesa truplu tíðina, og seinni verður Korolev maðurin, sum kemur at standa á odda fyri sovjettisku rakettrøndunum í kappingini við USA.

Heimsins fyrsti rúmdarmaður Juri Gararin (vinstrumegin) og sovjettiski rakettserfrøðingurinn Sergei Korolev.

17. september í 1957 er 100 ára dagur fyri føðing Tsiolkovskis. Tá hevur ætlanin verið at senda ein fylgisvein út í rúmdina og í ringrás um jørðina, men tað hevur so ikki eydnast. Dagurin varð hátíðarhildin í Sovjet. Ein eldhugaður Korolev helt røðu og greiddi frá, at nú var fylgisveinurinn Sputnik næstan liðugur.

Ein onnur søk, at gera vart við seg um hetta mundið, var, at 1957-58 var lýst at vera altjóða geofysiskt ár. Um kvøldið 4. oktober í 1957 vóru Korolev og hansara fólk til reiðar at snara startlykilin.

Sputnik 1 var ein aluminiumskúla, 58 cm í tvørmál, sum vigaði 83,6 kg. Tað var ein R-7 raket, sum setti Sputnik í ellipsuskapaðu ringrásina. Mesta frástoða frá jørðini var um leið 947 km og minsta frástoða 228 km. Ráshallið við ekvator var 65°, og umferðartíðin einar 96 minuttir. Sputnik var í ringrás, til hann datt niður 3 mánaðir seinni, 4. januar í 1958. Antennustengurnar, 285 cm langar, høvdu samband við ein radiosendara, sum sendi nøkur eyðkend radioljóð aftur á jørðina. Tey vóru eisini at hoyra í Útvarpi Føroya, sum byrjaði at senda hetta sama árið. Umborð vóru tól at mála hitan í farinum. Hóast ikki stórvegis nýggi vitan fekst úr hesi verkætlan hjá Sovjetsamveldinum, var talan um marksetandi hending í rúmdargranskingini.

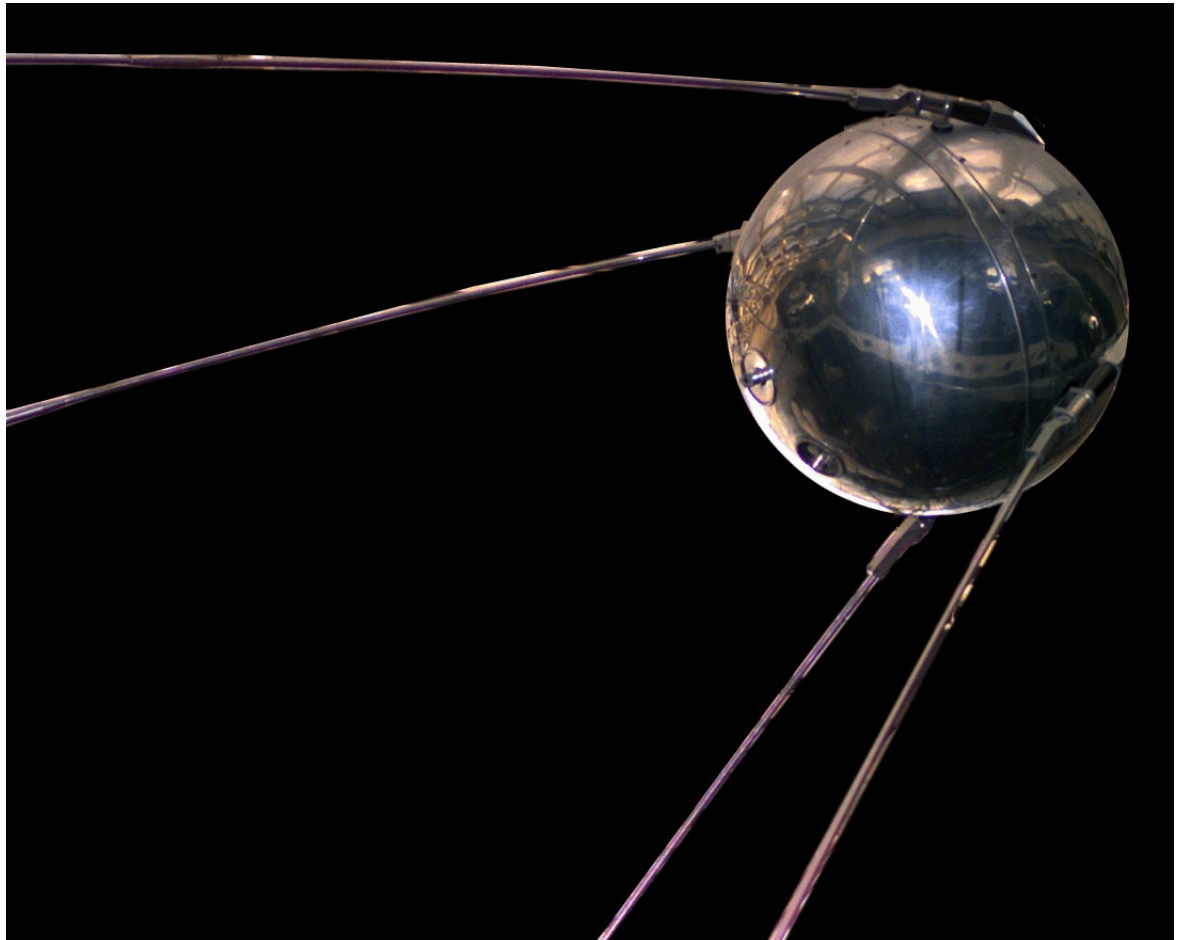
Sputnikhvøkkurinn

Korolev og hansara fólk hava verið greið yvir, at hetta fór at vera stórhending,

men neyvan hava tey grunað, hvussu víðfevndar fylgjur verkætlan teirra fór at fáa. Amerikanarar talaðu eftir hetta um "sputnik-hvøkkinn". Teir skiltu t.d., at neyðugt varð at styrkja undirvingina í náttúruvísindum, skuldu teir kappast við Sovjet. Ávirkanin av amerikanska undirvingaráttakinum breiddi seg víða um vesturheimin og rakk eisini til Føroya.

Aðalskrivarin Nikita Khrushjov skilti ikki beinanvegin, hvussu stórus sovjettiski propagandasigurin var, men tá ið vitið rann at honum, gav hann Korolev boð at hava ein nýggjan Sputnik til reiðar 7 november, tá ið kollveltingin fylti runt.

Hetta var í roynd og veru ein ómøgulig uppgáva, men longu 3. november í 1957 høvdu teir skrumblað eitt nýtt far saman, og Sputnik 2 varð sendur

Sputnik (Спутник) 1, sum varð sendur í ringrás um jørðina 4. oktober í 1957. Aluminiumskúlan var 58 cm í tvørmál og vigaði 83,6 kg. Radioljóðini frá Sputnik 1 vóru eisini at hoyra í Útvarpi Føroya, sum fór at senda hetta árið. Helst hava tey á Bryggjubakka tikið ljóðini upp hjá BBC ella aðrari útvarpsstöð.

Týski rakettserfrøðingurinn Wernher von Braun, sum eftir seinna heimsbardaga stóð á odda fyri amerikonsku rakettrøndunum. Fýra av teimum fimm ovurstóru rakettmotorunum á Saturn V rakettni daga undan. Tað var Saturn V rakettni, sum ári 1969-1972 gjørdi tað móguligt at flyta seks manningar (tólv rúmdarmenn) upp á mánan og aftur á jørðina.